

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 An altaris sacrificium pro pluribus oblatum, perinde singulis ad satisfactione[m] prosit acsi du[n]taxat offeretur pro vno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

ARTICVLVS II

*Utrum altaris sacrificiū pro pluribus oblatū
perinde singulis ad satisfactionē proficiat
ac si dicitur offerretur pro uno.*

Quoniam superiori articulo definitum est sacrosanctam Eucharistiā vna esse sacramentum & sacrificium res ipsa postulat, ut quemadmodum sit satisfactorium exploremus. Apparet quippe nihilo parius ad satisfactionem singulis prodesse pro pluribus oblatum quā si præcisè offerretur pro vno. Primo, quia cum hoc sacrificio, ut dictum est, corpus ipsum verum sanguisq; Christi offerantur, videtur perinde esse infiniti valoris, atq; res ipsæ quæ offeruntur: eo potissimum quod est memoriale, ut dictum est, passionis Christi: quæ fuit quantum ad sufficientiam infiniti valoris: valor autem infinitus non in singulis minuitur quod pluribus applicetur: ergo pars affirmatiua questionis vera. Secundo in eadem sententiam applaudere videtur D. Tho. 3. parte, quaest. 79. artic. 5. vbi ait, quod quamuis hæc oblatio ex sui quantitate sufficiat ad satisfaciendum pro omni peene, tamen sit satisfactoria tā offerentibus quā ijs pro quibus offertur secundum quantitatem suæ deuotionis, & non pro tota peena: vbi quantitatem valoris videtur infinitam designare: sed limitari censet secundum quantitatem deuotionis suscipientium: deuotio autem vnius nō impedit deuotionem alterius: ergo ex numero eorum pro quibus offertur, non minuitur singulorum fructus: sicut eorum qui in conspectu solis sunt, nihilominus calor singuli suscipiunt, propterea quod in plures irradiat. Tertio arguitur ex ecclesiastico ritu, Offert enim sacerdos ecclesie nomine pro Papa, pro Rege, & pro assistentibus: in summa, pro viuis ac defunctis: & tamen non apparet dicendum quod pro pluribus offertur, eo minus prodesse singulis: nam ut ait Hieronymus de consecratione. dist. 5. can. non mediocriter. Cum pro cunctis animabus psalmus vel Missa dicit, nihilominus quā si pro vno quolibet ipsorum diceretur, accipitur: In contrarium est quod etsi ipsa passio Christi quantum ad sufficientiam infiniti fuerit valoris, ta-

men quantum ad efficaciam, per singula sacramenta sub certo limitatoque gradu applicatur: quod & sacramento altaris eū congruit: per distributionem autem finit, quo inter plures disperitur, minus singulis obtingit.

Quæstio presens celebris est inter Theologos, nec tam explicatu facilis, quā vtilis licitū. Scius enim quolibet. 2o. ad partem aridet negatiuam, nempe nullam pro multis oblatam non tantum singulis prodesse quā si singulariter offerretur pro vno. Et Syluester in verbo. Missa §. 9. in eadem sententiam ex Iuriscōsulis plurimos citat, inter quos cōnumeraendus videtur Palud. quippe qui in 4. dist. 9. q. 2. eisdem apparet conuicere. Ipse tamen Syluest. medio quodam modo inceditur: quod si sacerdos generali oblatione promulitudine offerat, tunc non tantum singulis prodest. Si verò sigillatim ad singulos peculiariter referat intentionem, nihilo satisfactionis minus singulis obtingit, Caieta autem 2. 2. q. 79. artic. 5. & ex professo latissimè qualiter suo q. 18. absolutè affirmatiuam responsionem suscipiat: videlicet perinde singulis prodest si offeratur pro pluribus, immo etiam pro infinitis ac si præcisè pro vno. Eandemq; arbitratu esse opinionem D. Thom. Neq; desunt qui magno fauore eandem amplectentur opinionem. At verò vt eam ego inscitiam fatear, semper sum arbitratu non solum falsam esse verum antiquissimo ecclesie vsui contrariam: ac tubinde vt à peiori verbo abstinemus, parum excusandæ plebi ad elemosinas procedendis missis largiendas conducens: vt infra notum fiet. Ad questionē ergo vt respondeamus, supponendum est ex superioribus in hoc sacrificio tria considerari: nempe sacramentum, & sacrificium, & præstationes quæ Deo funduntur. Quorum tertium non est de essentia aut sacramenti aut sacrificij. Sacramenti. n. consecratio in illis solis verbis consistit. Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei, & c. vus autem in sumptione. His autem ambobus ratio sacrificij addit oblationem. Ecclesia verò consuevit adhibuit orationes, & sanctorum laudes, vt in canone est videre. Et quidem de ratione sacramenti nihil ad locum præsentem. Prodest namq; tantū sumentibus, quibus ceu alimoniam spiriua.

Primū argum.

Arg. 2. D. Tho.

Argu. 3.

Hiero.

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

spiritualis vite gratiam confert, & dulcedinem, atque adeo deuotionem excitat. At vero tanquam sacrificium, de quo presens est questio, non solum fumentibus, verum & offerentibus, & pro quibus offertur confert. Nec vero tantum sacerdos offerens censetur, verum & aflantes & elemosinam largientes, vt infra patebit. Prodest inquam illis ad satisfactionem pro peccatis: nempe ad poenarum remissionem eorum criminum, quorum culpa deleta est. His igitur suppositis tribus conclusionibus, respondetur. Et quoniam vnicum fundamentum Caietani est hoc sacramentum esse infiniti valoris. Prima sit hæc: Res contenta in hoc sacramento, nempe corpus sanguisque Christi, infiniti ex se valoris sunt; nam sunt corpus & sanguis Dei per quantum ad sufficientiam, peccatis totius mundi satisfacit. Secunda conclusio. Sacrificium quod per sacerdotem Christi ministrum, conficitur, non est infiniti valoris. Hoc enim hic primum animaduertendum est, videlicet huic nomini, sacrificium, non præcise corpus sanguinemque Christi supponi, sed hæc dum offeruntur. Enimvero dum in pyxide reseruantur, non sunt sacrificium, licet sint sacramentum, sed dum a sacerdote, consecratione, oblatione, & sumptione celebrantur, quare sacrificium actionem sacerdotis suo significato complectitur. Probatur ergo conclusio; Quantitas sacrificii, quandoquidem rei oblationem importat, non solum ex parte rei oblate, sed ex dignitate quoque, intentioneque offerentis pendendi debet. Haec enim sacrificium Christi quod in cruce obtulit, sola ratione rei oblate infiniti valoris fuit, sed quia offerens ipse Deus erat, ac perinde, patris infinitum gratus; sacerdotes autem qui ministri sunt Christi, non habent illam virtutem, neque illis diuinitus collata est. Profecto æquiparare sacerdotis sacrificium in valore oblationi Christi, non est apostolica verba consonum, quæ superius ex to cap ad Hebr. retulimus. Porro ubi ait vna oblatione consummasse in sempiternum sanctificatos; quæ ideo oblatio nec potest, nec debet amplius iterari. Quod re vera de nostro sacrificio, etsi commemoratio illius sit, non afferuisset.

Secunda. Secundo, ut res hoc pacto patetior fiat, arguitur. Infinitus valor satisfactionis Christi solum æstimatur quantum ad suf-

ficientiam: at vero quantum ad efficaciam per sacramenta non operatur nisi finite, & ideo singulis, etsi instrumenta eiusdem passionis existant, non nisi sub gradu finito tribuit ad certam mensuram esse causas gratiæ, vt patet in baptismo, & cæteris, ex opere, quod aiunt, operato, nempe virtute sacramenti. Id quod & ipsi eucharistia sacramento commune est; quippe quod est corpus & sanguinem veraciter continet, non nisi limitatum gratiæ modum ex sua institutione confert. Cum ergo idem sacramentum, quatenus sacrificium virtute etiam ipsius operis, sicut cætera sacramenta, gratiam conformem satisfactionem efficiat; plane sit consequens vt ex sua ipsius ratione operis, scilicet ratione institutionis Christi, qui non disposuit per instrumenta sua satisfaciendum infiniti valoris, sed certe finiti. Sed hoc est biniuum, vnde Caieta nobis, & ut arbitror, a veritate declinat; nempe quod huic sacrificio nullam ex opere operato vim confert, sed totam satisfactionis mensuram, censet ex solo deuotionis gradu seu offerentium, seu pro quibus offertur taxari. Quod re vera S. Thom. quem se sequi existimamus, neque opinatus est, neque opinari potuit, nam cum non solum quatenus est sacramentum, verum & quatenus sacrificium, instrumentum sit passionis Christi, vtique ratione manifestum est virtuti operis, seu quod aiunt, operi operato respondere certum terminatumque satisfactionis gradum. Tertio, etiamnum ad maiorem explicationem arguitur; Cuncta sacramenta per intentionem conferentis potissimum perficiuntur, ergo eucharistia, etiam in quantum victima est, per Christi & ecclesie ministram, perque eius adeo intentionem sit sacrificium; nempe quia minister illud secundum intentionem ecclesie offerre intendit. Vnde rursus consequitur, quod seclusa quacunque particulari deuotione, sacrificio per intentionem ministri oblatio respondeat certus satisfactionis gradus. Et hoc est punctum, in quo veritas sententiæ, quam defendimus, si vera est, consistit. Quod quidem punctum inde confirmatur, quod dicitur dum sacerdos & cuncti aflantes qui offerunt essent in peccato, immo etiam illi, pro quibus singulariter offertur, nihilominus ve-

Prima conclusio.

Secunda conclusio.

Prima ratio conclusio.

Secunda.

Solutio.

conclusio.

Caieta. hallucinatio.

Tertio ratio.

conclusio.

conclusio.

rum

Theo
n vi
par
sim
gulis
retur
S. 9.
fulis
ndus
q. 1.
en
m
d
fio
mum
d
fin
nem,
Cin
s.
s.
s.
elle
pro
m. q.
Seg
ple
eam
tra.
qual
nde
ner.
cele
re
re
Tia d
s
ca
ter.
n
m
m.
io.
est
m
q.

rum esset sacramentum, ac perinde sacrificium, idemque satisfactorium. Qui quidem fructus, si illis non prodesset, in thesauro ecclesie recondideretur. Sed arguat forsitan contra discipulus quispiam. Dicitur Thom. quod idem sanctus Doctor loco citato tertia parte, questione 79. artic. 5. rotam satisfactionem ad metiri quantitatem notionis videatur. Respondo autem sic Caietanum eam intellexisse, indeque hausisse opinionem suam: attamen D. Thom. hoc non sensit, quippe qui tantum ait magis in oblatione attendi affectum offerentis, quam quantitatem oblationis: ut non neget ipsam sacrificij sacerdotalem oblationem, suam per se habere valorem: eundemque suo gradu taxatum ut Christus, cum in ceteris sacramentis disposuit. Et patet eodem ipso exemplo, quod S. Tho. addidit de vidua, quae duo anea minuta in gazophylacium misit, nam licet ex eius effectu paupertatisque respectu auctum est illi meritum, nihilominus ipsa per se minuta a quocunque oblata, aliquid valebant. Quin vero fortasse hoc quod valor huius sacrificij crescat ex deuotione offerentis, aut recipientis, non est ei singulare, sed omnibus sacramentis commune. Fortasse inquam gradus ille gratiae, qui in baptismo sacramentali virtuti respondet, clementer accipit ex deuotione suscipientis, si sit adultus: nam beneficia gratiae conferuntur quantum ad hoc, instar operum naturae: puta vberius ei, qui aptius praeparatur. Imo neque defunt, qui dicant crescere etiam ex sanctitate ministri: licet hoc secundum mihi non sit ita multum probabile. At vero multo est compertius valorem sacrificij crescere ex deuotione quae valorem sacramentorum, ratione oblationis, quae est actus offerentis, nam in alijs sacramentis nihil offertur. Et hoc significat D. Thom. Ex his ad rei elucidationem consequitur, non crescere valorem sacrificij omnino secundum proportionem deuotionis offerentium, nam ille gradus respondens sacramento, semper manet idem. Exemplum in baptismo accipito: Gratia (verbi gratia) ex opere operato est unius gradus, quo quidem paruulus ante rationis usum suffunditur: si ergo duo adulti sacramentum suscipiant, vnus dupla deuotione & merito, quam alter non subinde gratia baptismalis duplicabitur, eo quod dupla-

tur tota causa, quandoquidem sacramentum idem conferitur vtrique. Pari ratione est vnus sacerdos dupla deuotione consideret, quam alius, non duplicabitur illi sacrificio, quae prouenit ex sacramento, quia non duplicatur sacramentum ipsum, nec eius efficacia quam ex Christi dispositione habet, quae quidem multo est maior quam quae ex deuotionibus accedit, licet plus obueniet melius offerenti. His insuper addiderim verbum aliud S. Thom. quo ait, oblationem sacrificij ex sua quantitate sufficere pro omni poena, scilicet offerentis, vel eius pro quo offertur, non significare esse de se infiniti valoris, nam hoc etiam conuenit baptismo, imo & sacramento poenitentiae de se quatenus instrumentum est passionis Christi. Et enim qui optima contritione resurget, omnis condonaretur poena. Haud ergo vnquam sensu. S. Thom. sacrificium hoc nisi in Christo esse in finiti valoris. Sed vbi libet vel ipse, vel alius appellauerit infinitum, intelligit praecise quantum ad rem oblatam, attamen sacrificium actionem sacerdotis suo significatu, ut dictum est, comprehendit, cum qua Christus, ut dictum est, non nisi finita mensura & modo concurrat. Igitur ut summatim concludamus, non dicitur hoc sacrificium memoriale illius Christi, eo quod dum sacerdos consecrat, consecratur tunc Xps ut olim, infinitum quo ad sufficientiam satisfacere, sed quod quantum ad efficaciam per idem corpus & sanguine finito operetur modo, ut in ceteris sacramentis, tunc ad satisfactionem, quae ad gratiam. Nam ut plane intelligas sacrificium nostrum, non est Christi passio, sed eius applicatio. Per conclusionem, qua ad quoniam videtur, ineffabile sacrificium Missae quo pro pluribus offertur, minus singulis ad satisfactionem prodest. Conclusio haec corollaria est, appropinquatque superioris, nam quo res finita in plures disperditur, minor vnique libet conuenit portio, sed praeterea eadem conclusio per assertionem ipsius Caietani declaratur, tum etiam confirmatur. Fateatur. non quod si ille qui sacrificium offert, nempè vel sacerdos, uel astant, uel elemosinam soluens, tantam habeat deuotionem, cui vnus satisfactorius, tam gradus in sacrificio videtur, eadem: duobus impartitur, non prouenit singulis nisi a medietate illius gradus, & si tribus, pro tertia parte, &c. Eadem ergo similitudinem nos bifariam arguimus. Primum id quod ipse ait de do-

Solutio.

Valor sacrificij non cre-

SOTO
de Iure
Logicus
DIE
13

de deuotione, longè effica ciori ratione intelligendum est de intentione sacerdoti: nam si omnes astantes & qui elemosinam conferunt, offerre censentur: longe tamen differens sacerdos qui rem diuinam seu ecclesie ministrat peragit. ille etenim solus consecrat, & ecclesie verbis offert, & intulit. Quare iuxta particulari functioni sumptioni, quibus vitam perficitur, correspondet, certus huiusmodi satisfactoris gradus ex opere, quod a iunioribus operato, ut per aliorum sacramentorum analogiam monstratum est, etiam si sacerdos in peccato mortali consecratur absque illo de uotionis valore. Quare D. Tho. in 4. dist. 45. q. 2. art. 1. loquedo de Missa mali sacerdotis: quæ certum est illis prodesse pro quibus offertur, pro ratione subdit, quod ipsum opus a peratum, puta sacrificium altaris, sicut reliqua sacramenta, etiam per malum ministrum oblatum prodest. Et iste est gradus essentialis sacramenti: nam qui ex deuotione aliorum offerentium adiungitur, accidentarius est maior aut minor. Atque adeo hic est, quem qui elemosinam potius, applicat sibi optat, unde sit colequens ut quo pluribus distribuatur, minor sit in singulis. Adde argumentum alterum eiuſdem rei minime debile: sacerdos tanquam minister ecclesie si legitime consecratur, non solum intentionem, uerum & deuotionem asserere debet: iuxta uerbum Canonis. Quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio. Quare qui istam confert elemosinam, ut pro se offertur sacrificium, merito iustitia peccat, ut sacerdos non solum ex intentione, uerum & ex deuotione pro se offert: præsertim secundum ipsum Caietanum: nam cum inopinabile aliud sit, quam quod aliqua actio sacerdotis sit de intrinseca ratione sacrificij, & totam ipse oblationem in deuotione ponat, sit, ut illis sit debitor, deuotio autem secundum eundem quo pluribus applicatur, minus singulis prodest, ergo conclusio nostra sit plane conueniens. Hoc autem argumentum ad hominem ex eius assertis procedit: nam re uera actio sacrificij necessaria est oblatio cum intentione, quæ etiam in sacerdote dum in peccato consecratur, reperitur. Quare de rigore iustitie absque deuotione satisfaci ei qui elemosinam porrexit: quamuis sanè noua sit culpa, nisi ex deuotione ipsam obtulerit, pro qua

elemosinam suscipit. Vnum tamen argumentum facit Syluester, quo potius contrarium concludere: quod tamen à nobis pugnant. Arguit enim sic: Quod plures sint offerentes sacrificium, eo id ipsum sit auctius: ergo nihil minus confortium aliorum suo defraudatur: fructus autem consultius esset illi sacrificio, interese, cui pauciores assisterent. Et subdit exemplum in baptismo: nam et si uno sacramento baptizarentur plures, nihil minus reciperet unusquisque gratiam. At uero non uidet, ut baptismus secundum eorum multitudinem qui baptizantur multiplicetur: nam si ego una aspersione, quatuor uel decem baptizarem: tot esset sacramenta baptismi quorū essent baptizati: sacrificium autem non multiplicatur propter multiplicationem offerentium, sed est unum solum propter unam oblationem atque intentionem sacerdotis, quæ est de essentia sacrificij. Et ideo licet uerum sit, quod plures offerunt sacrificium quodammodo augeri extensiuè: non unusquisque tuam satisfactionem sortitur: tamen valor ille sacramento intrinsicus non creſcit eadem portione qua multitudo offerentium est maior. Quare illa distinctio quidem Syluestri de oblatione sigillata aut consula, non uique adeo eam uita: nam et si per sigillatas distribuatur, minores singulis portiones obtinent. Potissimum autem argumentum, propter quod contraria opinio esset repudianda, quod si illa uera esset liceret sacerdoti pro uno sacrificio à duobus & à tribus pitantias (quas uocant) suscipere: quin uero à triginta & à trecentis: nam si sacrificium tantum tunc singulis prodest, ac pro uno oblatum, neminem suo defraudat fructu, atque adeo nulli facit iniuriam. Quod quidem adeo apparet concessum incongruum ut nemo id aulit ad huc concedere. Immo Scotus & à Palude loco citato omnino negant: licet hic nonnulli casus excusatorios subijciant. Quin etiam neque Syluest. id admittit. Quocirca neque Caiet. argumentum hoc debuisset dissimulanter ac tacite prætereire: quia si quis respondeat id non esse licitum propter scandalum, ad minus citra scandalum, secretè posset id sacerdos facere. Item scandalum ex falsitate illius opinionis nascitur, nam si uera esset persuaderet: posset plebi, nullum scandalum daret.

Argu. Syluest.

Solutio

Potissimum a. gum. cōtra opinionem

Caieta.

Ratio alicia p. conclusione.

arguatur. Prohibetur. Caieta. opinio. daret. Et ideo in ordine nostro sancte cetur. tum est; ne fiducia illius opinionis a pluribus electione pro eadem Missa recipiantur. Immo vero qui ab eadem opinione aliquid dimovere nequiverit, nihilominus neque eiusmodi numerosas pias causas suscipere potest: nam cum illa neque fides sit, neque scientia, sed obscura opinio, nemo se eius persuasione debet periculo in iustitia obijcere, plura stipendia pro una Missa recipiendo. Immo aliud arguit quod ipse contra seipsum inducit non debilitate pugnat: nempe, quod possit sacerdos per unam Missam illi satisfacere, cui decem debet: latem sitantiam illi afferret devotionem; quantae essent dispendia decem. Modo vero nihil de electione pro Missarum solennis recipiendis definitur, ad quam possint quantitates & numerum recipi; quippe quae doctrina ad proximam, quae de oblationibus est, rationem continet. Supra haec autem illa non est praetereunda ratio, quae ad sacrificij precationes attinet: nam & hancidem auctor inficiatur. Ratio autem est haec: quicumque erogata elemosina Missam pro se offerri possit, non solum sacrificij satisfactionem, verum & ecclesiae preces ab ecclesia institutas, sibi iuste operata elemosinae suae merito applicari: sacrificium namque per modum solutionis debiti satisfacti, oratio vero prodest per modum impetrationis veniae, quorum ideo utrumque; elemosinam offerenti singulariter applicandum est: oratio autem eadem atque una non multiplicata, minus prodest singulari, si pro pluribus fundatur: cuiusque veritatis mos ipse Christianorum atque ecclesiae documentum nobis est. Primum namque in ipso canone non sine causa post oblationem pro ecclesia in genere subditur, nominatum, Pro Papa, &c. Item quando aliqua irruit calamitas, illius peculiariter avertionem precamur: siue in ecclesiam ingruat, siue in singularem unicuique: nam etiam Deus tam facile plura donare possit, quam unum quodlibet beneficium: nihilominus quando aliquem videt ad rem aliquam singulariter affectum, in quam precando incumbit, si iusta est magis, ut more nostro loquamur, scilicet: ergo cum in Missa orationes illae statuta ab ecclesia non multiplicentur, si verum sacrificium pro pluribus conficitur minus singulos iuuet, quam si singulariter pro uno offerretur. Quod si Obie. Augusti sententiam nobis obijcias, 1. q. 8.

ubi contrariis videtur sentire, dum ait: ubi plus singulis de oratione gaudere, quod pro pluribus fundatur: ad hoc respondet D. Thoma 2. 2. dist. 4. q. 2. art. 2. inter loquendum de suffragiis, quod est suffragium valoris (quibus orationem annumerari) quantum tenetur a charitate procedunt, per quam merita reuelantur unumque, maior quodammodo sit, quia eadem unitatem praestantius repraesentat, atque ad eam maius gaudium ingenerat, singulis. At ratio si consideretur per modum satisfactionis, quam quis alteri applicat: valor idem dividitur inter eos, quibus applicatur. Et ideo qui pluribus tribuitur, minus singulis obuenit. Idem ad eam in solutione tertij de oratione pariter consideretur. Accedit huc demum, quod hac ratione pijs fidei calore particularis Missas, vel certis Christi mysterijs, vel diuorum solennitatibus proprias offerunt pro se volunt propter singularem affectum quem habent & iuammina, quae inde participant: quare neuiquam possent tunc sacerdos pro singulis unam celebrare Missam. Ad unum demum Hieronymi verbum restat respondendum supra à nobis argumento tertio citatum, de consec. dist. 3. et no. Non mediocriter, videlicet, cum pro cunctis animabus Psalmus vel missa dicitur nihil minus quem si pro uno quolibet diceretur accipitur. Quod variè Syluester atque alij interpretantur. Sed primum omnium in hoc nobis potissimum adhibetur, quod Psalmum cum Missa conferri, dicens utrumque; perinde pluribus oblatum perinde valere atque pro uno. nam compertissimum est Psalmum non esse infiniti valoris quare non infinitas Missas illa de causa quod infiniti sunt precij, non minus prodeste singulis dum pro pluribus offerunt. Duo ergo glossata illi textui subscribitur. Prius, quod referatur ad meritum offerentis, nempe, quod non minus meretur, qui pro pluribus illa offert, quam qui pro uno. Posterius (quod superflucietate praecedentibus verbis quadare videtur) quod tantum prodest singulis vnus Psalmus et attentione & animi ardore pro pluribus oblatum, quam ex tempore pro uno. Ad praefectio ingratè glossas istas textus amplexatur sed arbitrator eodem modo soluetur, quo secundum sanctum Thoma ad aliud nuper perimè dicebamus, nempe quod si oblatio asstimeretur ex radice charitatis vnica membra

Soto
de iure
Legibus
DII
13

membra ecclesie, non minus prodest singulis, si offeratur pro multis: hoc est meritum charitatis offerentis equaliter singulis iuuat: quia extensione non minuitur, si tamen consideretur in ratione satisfactionis ac solutionis debiti ad tales personas applicatæ, non tantum prodest, ac si singulis applicaretur. Haud enim negare Hieronymus, quin si hanc palmam pro vno recitares, mox eundem rursus pro alio, atque iterato pro alio, plus prodesset singulis, quam si vnum diceres pro omnibus tribus.

Ad primū arg.

Primum igitur argumentum eorum, quæ in capite obiecta sunt, illic solum est: vbi diximus quod est res in hoc sacrificio contenta in infinitum valoris: tamen sacrificium cum sacerdotalem actionem includat, per quam Christus non nisi finito modo, certa que mensura operatur, finitum est. Quare non ideo memoriale passionis Christi dicitur quod equalis sit virtutis, sed quod idem offert quid illic oblatum est. Ac perinde ad secundum, quod

Ad fm.

ex verbis D. Thom. colligitur, pariter satisfecimus: quandoquidem monstrauimus nequaquam negasse sacrificium de se aliquid esse certi finitique valoris, quam virtute sua si suscipiens obex non semper exercet, sed nihilominus pensandas etiam esse offerentium deuotiones secundum quas sacrificium creatur: haud tamen secundum totam proportionem illarum, vt explicatum est. Circa hanc autem deuotionem dubium restat, vt non solum coefficientiū & offerentium, verum & eorum, pro quibus offeratur, sit æstimanda deuotio.

Dubium S. Tho.

Nam D. Tho. loco citato prius, non loquitur nisi de affectu offerentis, quod exemplo euangelicæ viduæ declarat: & in 4. Sententiarum, dist. 12. q. 2. art. 2. ait hoc sacrificium poenam tollere in toto vel in parte, secundum mensuram poenæ debite ex deuotione qua sacramentum offertur. Nihilominus eodem loco 3. par. q. 79. statim videtur subiungere, quod est satisfactorium illis pro quibus offertur, secundum quantitatem suæ deuotionis: idemque repetit art. 7. in solutione secundi: & in 4. Sententiarum, dist. 43. q. 2. art. primo. Ab vtraque verò parte extant argumenta, nam quod pensanda sit illorum deuotio pro quibus offertur, argumentum est, quod quemadmodum natura, verbi gratia, ignis quo

materiam aptiorem nascitur, eo efficacius formam producit: & in republica dignotibus cum maiora conferuntur beneficia: ita intentio Christi ac subinde ecclesie sue esse videtur, vt paratioribus benignius sacrificium hoc rem suam conferat. Quare Augustinus ad Romanum:

August.

Quis offerat corpus Christi nisi pro eis, qui sunt membra Christi? Nihilominus verè à parte negatiua stat argumentum, quod dum quis priuam equalia ieiunia, aut æquales elemosinas in satisfactionem applicat duobus amicis, bonitate disparibus, æquè illis prodest. Vnde non in pra videtur collectio, quod dum sacrificium quod sua ipsius ratione æquale est, pro pluribus offertur, licet illi in qualis sint probriatis, æqualiter nihilominus illis conferat.

Qui sacrificio

Ad horum igitur intelligentiam notandum in primis, offerentes ceteri non solum sacerdotem qui rem facit diuinam, verum & assistentes omnes atque illos qui elemosynas pro Missa pendunt, vel quomodo cunque fauent, vt missa celebretur: licet longe præstantius (vt diximus) ac proprius sacerdotem. Ac de istis non ambigitur quin eorum deuotio in causa sit percipiendi maiores fructus. Etenim cum verè sit offerentes, inde valor ipse sacrificij extensius augetur. Et forsitan vbi ait sanctus Thomas deuotionem illorum, pro quibus offertur, augere sacrificij fructum, id de deuotione sentit eorum, qui Missam celebrari faciunt, quandoquidem actualem afferunt deuotionem, & sunt, veluti offerentes. Quare de circumstantibus peculiariter habetur in Canone. Quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio. Quasi illi actu ad sacramentum sint affecti: atque adeò Deus cui eorum sunt deuotiones non

interit & q

eleemosynas p

eo pendit, of

ferentes ceteri

sunt.

Solutio

dubita

tionis, p

posita.

te, secundum earum mensuram tribuat vni cuique. Alij verò sunt, qui actualem deuotionem nunquam habuerunt ad hoc indiuiduum sacrificium, quod hodie in hac Basilica celebratur: vt pueri ante vsum rationis, & alij Christi fideles qui hoc nunquam cogitarunt: pro quibus nihilominus ecclesia offert, vt quam primum dicatur sumus. Et isti non dicuntur offerentes, nisi quòdam fortè generalissimo modo per modum habitus, quatenus membra sunt corporis ecclesie que offert. De istis ergo nulla potè esset absurditas, de iust. & iure. Ff f tas,

tas, censere, quod omnes aequales percipiant portiones sacrificii, licet inaequali viget charitate; nam cum nihil profus vel egerint vel cogitarint circa hoc individuum sacrificium, appare: nihil eis obtingere, praeter nudam portionem, quae illis ex opere operato provenit: veluti de gratia baptismali certum est, quae infantibus ante usum rationis confertur. Qui autem aliter sentierint, suam sequantur iudicium. Quae propter argumenta utrinque facta arbitrio eligentium relinquuntur solvenda. Tertium autem argumentum omnium maximum est, quae contrariae sententiae praerogativa sunt. Ecclesia namque pro multis offert, primum in communi pro pace & regimine ecclesiae, secundum illud canonicis: Pro ecclesia sancta Catholica, quam pacificare, &c. Mox pro Papa, pro antistite, pro Rege, & pro circumstantibus, qui pro se & suis offerunt. Neque sola orationes pro illis offeruntur, verum & satisfactio ipsa sacramenti; nam subditur: Pro redemptione animarum suarum. Deinde pro animabus quae igne purgatorio detinentur. Cum ergo ecclesiae sacrificium pro tot offerat, non est vero simile, ut minus idcirco satisfactionis singulis obveniat. Alioqui vix minima particula quemque contingeret. Quod si dicas ecclesiam sic offerre pro multis, ut nihilominus singuli nanciscantur, secus autem sacerdos in singulis applicationibus, haec discriminis ratio desideratur. Respondetur ergo: nullatenus hac parte ecclesiam a sacerdote discriminari: quippe qui, ceu eiusdem ecclesiae minister sacrum conficiat atque offerat. Sed est ex superioribus colligendum, sacrificio Missae nudè considerato, hoc est, ut actionem dicit sacerdotis, cum sua intentione faciendi quod Christus instituit, respondere ex opere operato certam satisfactionis quantitatem sicut ceteris sacramentis, gratiam verbi gratia ut decem, nam arbitror esse amplam. Quae quidem secundum ecclesiam institutum applicatur. Ecclesia igitur ipsa certam illius portionem illis, qui in canone nominantur, distribuit, licet illam non nominet; alteram vero relinquit singulae intentioni sacerdotis secundum suam peculiarem oblationem applicandam. Ex illa ergo portione ecclesiae una particula proutitori simul corpori mystico, alia

Papae, alia Antistiti, alia Regi, &c. & quae quis minima in quolibet sacrificio vacuillet obtingat, tamen secundum ingeniosissimum sacrificiorum numerum, quae quotidie in tota ecclesia offeruntur, ditissimus congeritur cumulus. Praeterea quod singularis memoria singulorum, quae in praerogationibus habetur, per multum eis confert. Portio ergo, quae sacerdoti relinquatur, perinde atque altera ecclesiae, quo pluribus applicatur, minus singulis sufficit. Et si pro se etiam, semper illam habet applicandi. An vero alia ratione plures pro una Missa elemosinas recipere queat, siue parochus sit, siue vagus sacerdos, illius quantitate proxima videbitur. At quia dicere de illa exceptum est, pro quibus sacrificium offertur, nomine ecclesiae ad quam primò refertur oblatio, comprehenduntur etiam paruuli ante usum rationis sacro fonte tincti: nam est in satisfactionem poenitentiae, quam nullam debent oblatio non sit necessaria, referre tanquam ad solarium vivorum & ad representandum mysticum Christi corpus eiusque redemptionem, quae ad illos vique promanavit. Verumtamen quamvis eadem ecclesia generalitate selecti & quoque criminosi Christiani continentur, nulli tamen charitate carentes participes eiusdem sacrificii sunt, quatenus satisfactorium est, nam satisfactio remissionem praerogit culpae. Vide ad Renatum Augustinum: Quis offerat corpus Christi nisi pro eis, qui sunt membra Christi? ut certe de vivis membris loquitur. Nihil tamen obstat quo minus pro illis qui haeretici non sunt nec legitime excommunicati, orationes inibi fiat. Ea propter error esset Capellaniam instituisse aut Missas pro infidelibus, qui quidem casus ad me de quo responderem, attulit; nam instituisse Missas, est instituisse, ut sacrificium pro illis offeratur, atque adeo eius applicetur eis satisfactio, quod nefas esset. Nihil tamen veteris instituisse, ut oratio in Missa pro eorum conversione fundatur. Pro excommunicatis autem & haereticis orari non potest, si vere sunt excommunicati. In die autem Parasceves ex dispensatione ecclesiae, quae illos excommunicavit oratur pro haereticis. Offerunt etiam sacrificium pro illis, ut diximus, defunctis qui loco

Ad rertiu arg

SOTO
de Iustitia
Legibus
DIE
13

purgatorij ignis deputati sunt: non quod ecclesia homines intelligatur, utpote eius gremio & iurisdictione non comprehenduntur, sed forsan illo verbo canonis, vna cum animabus uiuentium designantur: ubi legitur. Pro redemptione animarum suarum. Etenim ubi habetur: circumstantes pro suis offerre: etiam includuntur sui defuncti. Quidquid autem de illo verbo sit, postea exprimitur in secundo momento, ubi precatio pro illis fundatur, qui cum signo fidei in somno pacis dormierunt. Nam etiam per modum orationis dicitur. Vt indulgeas deprecamur, subintelligitur tamen acceptatio sacrificij huius satisfactionem. Vnde Augustinus in libro de agenda cura pro mortuis. Non parua est, inquit, vniuersæ ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret auctoritas, vti in precibus sacerdotis, quæ Domino Deo ad eius altare funduntur, locum etiam suum habeat commendatio mortuorum. Quæ quidem consuetudo, vt Damascenus in quodam sermone de suffragijs mortuorum, refert, ab Apostolis emanauit. Ait quippe discipulis: Saluatoris & sacerdos Apostolos, tremendis & vniuersis mysterijs memoriam fieri eorum, qui fideliter dormierunt, sanxisset. Id quod & ultimo capite ecclesiæ Hierarchie Dionysius refert. At ne nihil ad questionem attineat immotum relinquamus, dubium hic restat postremum de intellectu verbi Augu. in eodem libro de agenda cura pro mortuis, & in Enchiridion, quod Gravianus in 3. questione 2. cano. Non estimemus, & canon. Tempus relatum dicit. Ait enim tam sacrificium altaris, quam reliqua suffragia pro defunctis oblata eis prodesse, qui cum viuerent hoc sibi uel possent prodesse meruerunt. Et rationem dubitandi solus Caietan. offert in suo opusculo viginti vnus. quæstionum, quæstio quinta ubi generale hoc verbum Augustini speciatim sic contrahit, vt nemi defunctorum in purgatorio existentium, sacrificia, suffragia aut indulgentias quidquam prodesse censent: nisi in hac vita deuotionem ad ecclesiæ claus & indulgentias habuerint, aut sollicitudinem ad satisfaciendum pro peccatis, aut studium ad suffragandum defunctis, aut quid simile. Saltem specialia sacrificia pro eis oblata ait nihil eos iuuare. At profectio, quamuis mercede viro. doctissimo & mihi colen-

dissimo tota ista questione obuiam prodire, tamen quia neque hoc creditur, ad pietatem eorum qui in defunctos benefici sunt, quidquam conferat, non mihi videtur hic debuisse tacere. Enimvero cum hoc neque ex euangelio neque ex vilo ecclesiæ decreto colligatur, quin verò contrarium, sanè cum ecclesiæ pro omnibus qui in charitate sunt indiscriminatim offerat & indulgentias conferat, non erat sic facile asserendum in eorum præiudicium, qui pie in Christo dormierunt. Canonis enim oblatio nullum excipit, sed generaliter ait: Memento famulorum, famularumque tuarum, qui nos præcesserunt cū signo fidei, & dormiunt in somno pacis. Et illico: His & omnibus in Christo quiescentibus. Quod si huius omnes sacrificij participes sunt, non est, cur non & vniuersis priuata suffragia optulerent. Secundo. Quicumque est in charitate, eo ipso quod amicus Dei est, vt satisfacere pro se potest, sic & ius habet vt quicumque iustorum sibi quæcumque applicet, si voluerit, satisfactionem. Quare supra Augu. pro omnibus Christi membris, nempe viuis, asseruit sacrificium offerri. Vnde quod locis citatis ait, videlicet illis defunctis prodesse suffragia, qui dum viuerent, vt prodesse sibi possunt meruerunt, ipse statim planè exponit: vt est videre apud Magistrum in 2. dist. 45. eos siquidem omnes docet id meruisse, qui in fide per charitatem operantur, atque ad eam in eorum iustis & sanguinis Christi defuncti sunt. Quocirca quamuis quispiam neque ad indulgentias neque ad defunctos affectionem habuerit neque ad satisfaciendum diligentiam, si tamen in charitate Dei decesserit, non est cur vindex vtriusque eius iustitia, vt ait Caietanus, obster quominus per sacrificia eis, perque suffragia & indulgentias forè valeamus opem. Et quò rem suprema ratio ne concludamus, Christus dominus suum ipsius sacrificium, nempe passionem omnibus fide præditis per charitatem operante efficaciter applicat: ergo & altaris oblatio, & perinde quodcunque, seu commune seu speciale suffragium sibi placet eis applicari. Quare illa Caietani distinctio, quòd defunctum capacem esse alienæ satisfactionis sibi applicatæ, non ad meritum essentialè, sed ad accidentalium attineat, puta vt defunctus ad illa suprad-

Augul.

Dionysius. Dubiu.

Solutio Caiet.

Prima ratio in Caiet.

Secunda.

Solutio dubij.

Magister Senten.

Postrema 10.

ea affectus fuerit, nullas profertur funda-
menti radices.

QVÆSTIO III.

DE OBLATIONIBVS ET
Primitijs.

S. Thom. 2. 2. quæst. 86.

ARTICVLVS I.

Utrum homines de necessitate precepti ad
oblaciones teneantur.

Offertorium de sacrosan-
cto sacrificio, quod oblatio
num omnium Christiana
familie apicem obtinet, su-
perest, ut hæc q. de oblatio-
nibus & primitijs, subsequenti verò de decimis, que ad eiusdem sacrificij celebritate suppeditantur, mentionem subdamus. Pri-
mo ergo de oblationibus, queritur, utrum
sint de necessitate precepti. Arguitur enim
negatiue Oblaciones vetusta legis, inter ce-
rimonialia precepta connumerabantur.
Nam Exod. 23. ad modum & formam ce-
lebrandi ceremonialia festiuitates, adhibe-
tur. Non apparebis in conspectu meo vacuus.
Ceremonialia verò cuncta per euangeli-
um cessauerunt: ergo Christiani ad obla-
tiones non cogimur. Id quod Christus Mat-
th. 23. designare videtur, dicens, si offers ma-
nus tuas ante altare, quasi offerentium ar-
bitrio id reliqueris. Secundo arguitur. Qui
cunque ius aliquod, ecclesia debet, si non
soluat, potest sacramentorum subtractio-
ne ad id cogi: acerbum autem esset tenuè
si oblationem soluere, sacramenta ecclesia
sica denegare iuxta canonem illum sextæ
Synod. c. 1. Nul us qui faciam commu-
nionem dispensat, a percipiente gratiam,
aliquid exigat, nisi verò exegerit, depona-
tur: ergo ad oblationes ex vi precepti nul-
lus tenetur. In contrarium est illud Greg.
7. de consec. distin. 1. Omnis Christianus
procure ad Missarum solemniam, aliquid
Deo offerre, & ducere ad memoriã quod
Deus per Moysen dixit. Non apparebis in
conspectu meo vacuus.
In prologo q. presentis notanda est
nominis significatio. Enimuerò oblatio-

1. Argu.

Secum.

Greg. 7.

Quid
nomen
oblato
dignet.

nis verbum actiones omnes suo significo-
tu ambigunt, quibus res quæcumq; ad diuinum
cultu exhibentur. Quo fit, ut oblatio latius
sit patentioreq; vox quam sacrificij. Quid
enim sacrificium est, censetur oblatio
haud (amen consequentia recurre. Etenim
cum aliquid offeritur, quod integrum est
permaniturum, hoc est, quod sacrificio ip-
so non infunditur, nec o'ra illud aliqua
ceremonia, sed ecclesie offeritur, sine in-
tricam, siue in ministros cedat, oblatio
quidem est, ut si numos, vel cereos offerat,
ut in exequijs panem, aut vinum, aut foris
predicari. Sacrificium autem, ut diximus, non
est nisi oblatio rei, quæ immolatur: ut ani-
malia olim, & nunc sacrificium altaris. De
primitijs namq; deq; decimis quomodo
ab his differant, suo loco dicemus. Vnde
Exod. 29. Offeres totum arietem in incen-
sū super altare. Et sequitur. Oblatio est do-
mino odor suauissimus victimæ Dei. Et
Leuit. 2. Aia cum obtulerit oblationem sa-
crificij Deo, simul erit eius oblatio. His sup-
positus duabus ad q. conclusionibus videtur
Prior est. Oblatio naturali sua significatio-
ne vltione exhibitione designat: offerre
enim est vltio munus quodpiam donare.
Quo fit, ut res per se, si nude penetur, opus
sit supererogationis: ad cultum religiosum
attinens: quippe qua, ut supra diximus, ob-
ditur in sacrificio nemq; Deo proficitur.
Vnde Exod. 25. Loquere filiis Israel, ut tel-
lar mibi primicias: ab o' hoie qui offerit vlti-
troneus, accipietis eas. Posterior conclusio.
Oblaciones quadruplici de causã subpra-
cetum cadere possunt. Primo quidem ex
precedenti conuentione, ut dum ecclesia
fundum aliquem cui conferret tenentia pello-
ne, istar temporibus reserenda. Quæ
dempactio celus rationem induit. Secundo
propter precedentem deputacionem qua
res donatione, vel pollicitatione, aut testa-
menti legatione debetur. Tertio, quod ad
rem propinquius accedit, p' ecclesia ne-
cessitate, nempe si aliud minister aliud
tatiq; non possent. Quarto propter conue-
tionem, quæ in iustantiis, ut si consue-
tum est certis solemnitatibus hoc aut il-
lud offerri. Quamuis non nunquam his
postremis duobus casibus oblationis quan-
titas relinquatur vouentis libertati. Cir-
ca posteriorem conclusionem, quoniam
prior planissima est, non nulla existunt, li-
cet exigua adnotameta. Prætermissio enim
prioris

SOTO
de Iustitia
Legibus
III
13